

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

PROGRAME ȘCOLARE

CULTURĂ CIVICĂ

CLASELE a VII-a – a VIII-a

*Aprobate prin ordin al ministrului
Nr.5097/09.09.2009*

București, 2009

NOTĂ DE PREZENTARE

Actualele programe școlare au fost elaborate din perspectiva trecerii de la modelul de proiectare curriculară centrat pe obiective – elaborat și implementat în sistemul românesc de învățământ la mijlocul anilor '90 – la modelul centrat pe competențe. Adoptarea noului model de proiectare curriculară este determinată, pe de o parte, de nevoia de a actualiza formatul și de a realiza unitatea de concepție a programelor școlare la nivelul ciclurilor de învățământ gimnazial și liceal. Pe de altă parte, acest demers asigură racordarea la dezvoltările curriculare actuale, orientate prioritar spre rezultatele explicite și evaluabile ale învățării.

Prezentul document conține Programele școlare de *Cultură civică* și se adresează profesorilor care predau această disciplină în gimnaziu, la clasele a VII-a – a VIII-a.

Programele școlare stabilesc oferta educațională care urmează să fie realizată în bugetul de timp alocat în conformitate cu statutul și locul disciplinei *Cultură civică* în planul-cadru de învățământ; programele sunt concepute pentru trunchiul comun și au în vedere:

- curriculumul nucleu (pentru clasele cu 1 oră/săpt.);
- curriculumul nucleu extins (pentru clasele cu 2 ore/săpt.) marcat prin asterisc (*) și prin corpul de literă italic.

Pornind de la importanța competențelor pentru viața activă în societatea cunoașterii, specifică secolului al XXI-lea, prezentul document conține programele școlare de *Cultură civică* pentru clasele a VII-a – a VIII-a, elaborate pe baza modelului de proiectare curriculară centrat pe competențe – care vizează înzestrarea elevului cu un ansamblu structurat de competențe de tip funcțional.

Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind competențele-cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți (2006/962/EC) conturează, pentru absolvenții învățământului obligatoriu, un „profil de formare european” structurat pe opt domenii de competențe-cheie: Comunicare în limba maternă, Comunicare în limbi străine, Competențe matematice și competențe de bază în științe și tehnologii, Competență digitală, A învăța să înveți, Competențe sociale și civice, Spirit de inițiativă și antreprenoriat, Sensibilizare și exprimare culturală. Competențele sunt definite ca ansambluri de cunoștințe, deprinderi și atitudini care urmează să fie formate până la finele școlarității obligatorii și de care are nevoie fiecare tânăr pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru cetățenia activă, pentru incluziune socială și pentru angajare pe piața muncii. Structurarea acestor competențe-cheie se realizează la intersecția mai multor paradigme educaționale și vizează atât unele domenii „academice”, cât și aspecte inter- și transdisciplinare, metacognitive, realizabile prin efortul conjugat al mai multor arii curriculare.

Contribuția disciplinei *Cultură civică* la formarea și dezvoltarea competențelor-cheie europene este nuanțată și diversificată, incluzând atât contribuția directă (prin susținerea formării și dezvoltării anumitor competențe-cheie), cât și contribuția indirectă/sensibilizarea cu privire la alte competențe-cheie. Disciplina *Cultură civică* contribuie la formarea progresivă a competențelor-cheie pentru educația pe parcursul întregii vieți, recomandate de Parlamentul și Consiliul Uniunii Europene, îndeosebi în ceea ce privește următoarele domenii de competențe-cheie:

- Competențe sociale și civice
- Spirit de inițiativă și antreprenoriat
- Sensibilizare și exprimare culturală
- Comunicare în limba maternă
- Competență digitală
- A învăța să înveți

Principiile care întemeiază elaborarea prezentelor programe școlare sunt următoarele:

- centrarea pe elev, ca subiect al activității instructiv-educative;
- compatibilizarea curriculumului național cu cel european, prin formarea, potrivit specificului disciplinei și particularităților de vârstă ale elevilor, a competențelor-cheie formulate la nivel european;
- asigurarea coerenței intra- și interdisciplinare, intra- și intercurriculare;
- dezvoltarea unor strategii didactice eficiente în raport cu necesitatea asigurării continuității și a progresului de la o clasă la alta în formarea competențelor;
- asigurarea calității în educație.

Prin disciplina *Cultură civică*, în gimnaziu se continuă și se aprofundează educația civică a elevilor, inițiată în învățământul primar, în ceea ce privește practicarea unui comportament civic într-o societate democratică, definit prin valori și principii democratice, prin practici democratice și prin cetățenie activă.

Cultura civică reprezintă în gimnaziu disciplina cu următoarele valențe și trăsături definitorii:

- este un **demers interdisciplinar și intercultural** care solicită deschidere, comunicare și flexibilitate, cultivându-le în același timp; cultura civică angajează în mod necesar **dialogul dintre diferite modalități de cunoaștere și dintre diferite tipuri de culturi**;
- este un demers care îl ajută pe elev să conștientizeze nevoia și posibilitatea de cultivare a respectului față de propria persoană și față de ceilalți, în condițiile acceptării pluralismului, sub multiplele lui aspecte (politic, economic, religios, cultural etc.); actorii implicați în acest demers trebuie să aibă în vedere caracterul lui îndelungat: formarea culturii civice **poate și trebuie să fie începută devreme și are nevoie de consolidare pe parcursul întregii vieți**;
- este un demers contextualizat: informațiile și noțiunile de bază își întregesc reciproc sensul prin considerarea lor în contexte specifice diferite și prin raportarea la societate ca la un tot;
- este un demers complex, în cadrul căruia se manifestă **interacțiunea între curriculumul scris (oficial, intenționat) și curriculumul „ascuns”**, ca expresie specifică a confruntării dintre valori.

În clasa a VII-a, prin problematica abordată referitoare la viața în societate, la sistemul politic din România și la raportul cetățean – stat, programa școlară îi familiarizează pe elevi cu valori, principii și concepte democratice, cu drepturile omului; îi pune pe elevi în situația exersării unor atitudini și relații interpersonale (în grup și între grupuri), precum și a exersării calității de cetățean, a cetățeniei active.

În clasa a VIII-a, prin abordarea unor concepte și principii de bază ale democrației (de exemplu, autoritatea, responsabilitatea, dreptatea, libertatea, proprietatea etc.) este propusă aprofundarea, discutarea nuanțată a valorilor/principiilor democratice și exersarea practicilor specifice unui regim politic democratic, cu care elevii s-au familiarizat deja, în parte, în clasa a VII-a. În cadrul abordării conceptuale propuse, pot fi integrate și revalorizate cunoștințele dobândite de către elevi în clasa a VII-a și pot fi formate și dezvoltate în continuare, într-un context nou, capacitățile și deprinderile specifice. În acest sens, în tratarea temelor propuse se va face apel la enunțuri cuprinse în texte cu care elevii s-au familiarizat deja (*Constituția României, Declarația Universală a Drepturilor Omului*), precum și la alte referințe care includ texte, exemple, cazuri, imagini etc., discutate în clasa a VII-a. Abordarea temelor trebuie să aibă în vedere perspectivele deschise României prin aderarea la Uniunea Europeană, precum și aspecte legate de participarea țării noastre în cadrul organismelor internaționale (O.N.U., Consiliul Europei etc.).

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și conținuturi
- Valori și atitudini
- Sugestii metodologice

Competențele generale se definesc pe discipline de studiu, având un grad ridicat de generalitate și de complexitate; competențele generale orientează demersul didactic către achizițiile finale ale elevului.

Competențele specifice sunt corelate cu unitățile de conținut; corelația propusă are în vedere posibilitatea ca o anumită competență specifică să poată fi atinsă prin diferite unități de conținut, neexistând o corespondență biunivocă între acestea. Competențele specifice se formează pe parcursul unui an de studiu și sunt derivate din competențele generale, fiind etape în formarea acestora. Conținuturile învățării sunt mijloace prin care se urmărește realizarea competențelor. Unitățile de conținut sunt prezentate într-o ordine care nu este obligatorie. Profesorii au libertatea de a aborda unitățile de conținut prevăzute de fiecare programă școlară într-o altă ordine, respectând însă logica internă a disciplinei. Conținuturile nemarcate prin asterisc (*) se adresează claselor ai căror elevi studiază disciplina *Cultură civică* 1 oră/săptămână. Pentru clasele ai căror elevi studiază disciplina *Cultură civică* în 2 ore/săptămână se adaugă conținuturile marcate prin asterisc (*) și prin corpul de literă italic.

Definirea explicită a competențelor și construirea programelor școlare în raport cu necesitatea formării acestora orientează demersurile didactice către latura pragmatică a aplicării curriculumului: corelarea dintre unitățile de conținut și competențele specifice permite profesorului să realizeze conexiunea explicită între ceea ce se învață și scopul pentru care se învață.

Lista explicită ce recomandă valori și atitudini accentuează dimensiunea afectiv-atitudinală și morală a învățării, din perspectiva contribuției specifice a acestei discipline la atingerea finalităților educației.

Sugestiile metodologice cuprind recomandări pentru proiectarea demersului didactic, având rolul de a orienta cadrele didactice în utilizarea prezentelor programe școlare în ceea ce privește proiectarea și realizarea activităților de predare-învățare-evaluare în concordanță cu specificul disciplinei.

Pornind de la ideea că un demers de proiectare curriculară trebuie să acorde conceptului de competență semnificația unui „organizator” în relație cu care sunt stabilite finalitățile învățării, sunt selectate conținuturile specifice și sunt organizate strategiile de predare-învățare-evaluare, actuala programă școlară urmărește valorizarea cadrului european al competențelor-cheie la următoarele niveluri: formularea competențelor generale și selectarea seturilor de valori și atitudini; organizarea elementelor de conținut și corelarea acestora cu competențele specifice; elaborarea sugestiilor metodologice.

Programele școlare se adresează atât profesorilor, cât și autorilor de manuale. Lectura integrală și personalizată a programei școlare și înțelegerea logicii interne a acesteia reprezintă condiții indispensabile atât în vederea proiectării activității didactice, cât și în procesul de elaborare a manualelor școlare alternative.

Programele școlare sunt în așa fel concepute, încât să încurajeze creativitatea didactică și adecvarea demersurilor didactice la particularitățile elevilor. Profesorii și autorii de manuale își pot concentra atenția în mod diferit asupra activităților de învățare și asupra practicilor didactice. Diversitatea situațiilor concrete face posibilă și necesară o diversitate de soluții didactice. Din această perspectivă, propunerile programei nu trebuie privite ca rețetare inflexibile. Echilibrul între diferite abordări și soluții trebuie să fie rezultatul proiectării didactice personale și al cooperării cu elevii fiecărei clase în parte.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea conceptelor specifice științelor sociale pentru organizarea demersurilor de cunoaștere și explicare a unor fapte, evenimente, procese din viața reală
2. Aplicarea cunoștințelor specifice științelor sociale în rezolvarea unor situații problemă, precum și în analizarea posibilităților personale de dezvoltare
3. Cooperarea cu ceilalți în rezolvarea unor probleme teoretice și practice, în cadrul diferitelor grupuri
4. Manifestarea unui comportament social activ și responsabil, adecvat unei lumi în schimbare
5. Participarea la luarea deciziilor și la rezolvarea problemelor comunității

CLASA A VII-A
COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI¹

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Utilizarea corectă a termenilor și a conceptelor cu conținut civic în diferite contexte</p> <p>1.2. Identificarea, în diferite contexte, a drepturilor omului și a responsabilităților asociate fiecărui drept</p> <p>2.1. Caracterizarea persoanei în diferite ipostaze: membru al unei familii, al unui grup social, al comunității</p> <p>2.2. Caracterizarea diferitelor tipuri de grupuri sociale din perspectiva specificului acestora, precum și a relațiilor interpersonale ce pot lua naștere în cadrul grupurilor</p> <p>3.1. Rezolvarea în echipă a unor probleme civice, prin asumarea unor responsabilități și prin relaționarea pozitivă cu ceilalți</p> <p>4.1. Manifestarea interesului față de problemele grupurilor de apartenență și față de problemele comunității</p> <p>4.2. Evaluarea unor situații concrete de încălcare a demnității persoanei, din perspectiva drepturilor omului</p> <p>5.1. Participarea la negocierea drepturilor și a responsabilităților în grupurile de apartenență</p> <p>5.2. Adecvarea conduitei la diferite contexte situaționale</p>	<p>1. Viața în societate</p> <ul style="list-style-type: none"> • Persoana: unicitatea și demnitatea omului • Omul – ființă socială <ul style="list-style-type: none"> - Grupurile: caracteristici, tipuri - Atitudini și relații interpersonale în grup; relații între grupuri (de cooperare, competiție, solidaritate, conflict, toleranță, respect, comunicare, influențare, apreciere, ajutor etc.) - Familia ca grup social; roluri în familia contemporană - Comunitatea locală, națională și internațională: <ul style="list-style-type: none"> a) Comunitatea locală b) Națiunea. Cetățenia. Drepturi și îndatoriri cetățenești c) Procesele de integrare și de globalizare - Drepturile omului
<p>1.3. Identificarea principalelor valori, principii, instituții și practici democratice</p> <p>2.3. Compararea principalelor forme de guvernământ și regimuri politice moderne și contemporane</p> <p>2.4. Explicarea unor valori și principii constituționale din țara noastră</p> <p>2.5. Caracterizarea instituțiilor democratice din România</p> <p>4.3. Argumentarea unor opinii în favoarea respectării principiilor și valorilor democratice</p> <p>5.3. Aplicarea unor valori și principii democratice în situații concrete de viață</p>	<p>2. Sistemul politic în România</p> <ul style="list-style-type: none"> • Statele moderne și constituțiile <ul style="list-style-type: none"> - <i>*Teorii despre stat</i> - Forme de guvernământ și regimuri politice: regimuri democratice, autoritare și totalitare - Statele moderne și constituționalismul - <i>*Constituțiile epocii moderne; exemple reprezentative</i> • Constituția României <ul style="list-style-type: none"> - <i>*Scurt istoric al constituționalismului în România</i> - <i>* Schimbările politice din 1989. Elaborarea Constituției României:</i> <ul style="list-style-type: none"> a) rolul Adunării Constituante b) validarea Constituției - Structura Constituției - Valori și principii constituționale • Instituții și practici democratice <ul style="list-style-type: none"> - Statul democratic și principiul separării puterilor - Autoritățile statului român: <ul style="list-style-type: none"> a) autoritatea legislativă; legile <i>*nesupunerea civilă (nerespectarea deliberată și non-violentă a legii)</i> b) executivul; administrația centrală și locală c) autoritatea judecătorească; aplicarea legilor d) Președintele României

¹ Unitățile de conținut marcate cu asterisc (*) și corp de literă italic nu fac parte din programa de trunchi comun. Ele vor fi valorificate în curriculumul la decizia școlii, în situația în care se optează pentru curriculum extins.

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.4. Identificarea rolului votului într-o societate democratică</p> <p>2.6. Analizarea cetățeniei active și a practicilor democratice</p> <p>2.7. Explicarea rolului îndeplinit de mass-media în societate și în formarea opiniei publice</p> <p>3.2. Cooperarea cu ceilalți în vederea exercitării cetățeniei active, prin asumarea de drepturi și responsabilități</p> <p>4.4. Manifestarea inițiativei în rezolvarea unor probleme ale grupurilor de apartenență și ale comunității locale</p> <p>4.5. Evaluarea unor comportamente sociale în contexte situaționale date</p> <p>5.4. Manifestarea disponibilității pentru participare civică și pentru exercitarea calității de cetățean</p>	<p>3. Raportul cetățean – stat: puterea opiniei publice și forța individului</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cetățenia activă și practicile democratice <ul style="list-style-type: none"> - Dreptul de asociere - Partidele politice - Societatea civilă, inițiativele cetățenești (inițiative în comunitățile locale, inițiative legislative etc.) și organizațiile nonguvernamentale - Alegerile și votul - <i>*Participarea la luarea deciziei publice și la controlul aplicării acesteia în contextul democrației reprezentative și al formelor de manifestare a democrației directe</i> • Mass-media și opinia publică <ul style="list-style-type: none"> - Rolul îndeplinit de mass-media în societate - Opinia publică; rolul îndeplinit de mass-media în formarea opiniei publice - Libertatea și responsabilitatea presei în producerea, transmiterea și receptarea mesajului propagat prin mass-media; <i>*prejudecăți și stereotipuri</i>

VALORI ȘI ATITUDINI

Competențele generale și specifice care trebuie formate prin procesul de predare-învățare a disciplinei *Cultură civică* au la bază și promovează următoarele valori și atitudini:

- respect față de demnitatea și drepturile omului, față de Constituție și legi
- recunoașterea Constituției ca lege fundamentală în stat
- toleranță și respect față de persoane și grupuri care susțin valori, opinii și credințe diferite
- încredere în sine și în ceilalți
- disponibilitate pentru dialog, relaționare pozitivă cu ceilalți și cooperare
- asumarea responsabilității faptelor personale și a responsabilităților cetățenești
- gândire critică și flexibilă
- valorizarea rolului îndeplinit de mass-media în societate
- implicare civică în viața comunității
- cetățenie activă

SUGESTII METODOLOGICE

Programa școlară pentru clasa a VII-a este un instrument de lucru care se adresează profesorilor care predau disciplina *Cultură civică*, fiind concepută în așa fel încât să le permită:

- să-și orienteze propria activitate înspre formarea la elevi a competențelor specifice domeniului;
- să-și manifeste creativitatea și să-și adecveze demersurile didactice la particularitățile elevilor cu care lucrează.

Sugestiile metodologice au în vedere modul de organizare a activității didactice în vederea formării la elevi a competențelor formulate în programa școlară.

Valorizarea competențelor-cheie și asigurarea transferabilității acestora la nivelul diferitelor activități (școlare și extrașcolare), considerarea elevului ca subiect al activității instructiv-educative și orientarea acestuia spre formarea competențelor specifice, accentuarea caracterului practic-aplicativ al disciplinei presupun respectarea unor exigențe ale învățării durabile, printre care:

- utilizarea unor strategii didactice care să pună accent pe: construcția progresivă a cunoștințelor și consolidarea continuă a capacităților; flexibilitatea abordărilor și parcursul diferențiat; cultivarea capacității elevului de a se autoevalua, a spiritului reflexiv și autoexigenței; coerență și abordări inter- și transdisciplinare;
- utilizarea unor metode active, care contribuie la dezvoltarea capacității de comunicare, de manifestare a spiritului critic, tolerant, deschis și creativ, la crearea aceluia cadru educațional care încurajează interacțiunea socială pozitivă, motivația intrinsecă, angajarea elevului în procesul de învățare și de dobândire a competențelor de participare activă în spațiul social (de exemplu, învățarea prin descoperire, învățarea problematizată, învățarea prin cooperare, studiul de caz, simularea, jocul de roluri bazat pe empatie);
- utilizarea unor strategii didactice care să permită alternarea formelor de activitate (individuală, pe perechi și în grupuri mici);
- exersarea lucrului în echipă, a cooperării și/sau a competiției;
- utilizarea, în activitatea didactică, a calculatorului ca mijloc modern de instruire, care să permită subordonarea utilizării tehnologiei informației și a comunicațiilor, în vederea desfășurării unor lecții interactive, atractive;
- realizarea unor activități tip proiect (de exemplu, *project citizen*, *proiecte în beneficiul comunității*), prin care elevii să fie implicați în exerciții de luare a deciziei, de propunere a unor strategii de rezolvare a unor probleme ale colectivului de apartenență, ale școlii sau ale comunității.

Actuala programă școlară valorifică exemplele de activități de învățare din programa anterioară (elaborată după modelul centrat pe obiective), oferind astfel cadrelor didactice un sprijin concret în elaborarea strategiilor de predare, care să permită trecerea reală de la centrarea pe conținuturi la centrarea pe experiențe de învățare. Astfel, potrivit specificului competențelor care trebuie formate, activitățile de învățare pot include:

- construirea și rezolvarea unor rebusuri cu conținut civic;
- exerciții de completare a unor enunțuri lacunare, de continuare a unui text, de comentare și de rezumare, folosind termeni dintr-o listă dată;
- alcătuirea unor liste de termeni pe o temă dată, care să cuprindă definirea termenilor, termeni sinonimi, termeni antonimi;
- exerciții de argumentare;
- realizarea de investigații, sondaje de opinie, scrisori etc.;
- discutarea unor cazuri reale sau imaginare de conflicte valorice, de respectare/încălcare a drepturilor omului;
- dezbaterile unor cazuri preluate din mass-media referitoare la problemele comunității și/sau la problematica respectării drepturilor omului;
- realizarea unui buletin informativ/ziar/album fotografic/film etc.;
- elaborarea regulamentului clasei cuprinzând drepturi și îndatoriri, elaborarea regulamentului de funcționare a consiliului elevilor;
- invitarea unor reprezentanți ai puterii sau ai organizațiilor civice în cadrul activităților din clasă;
- vizitarea unor organizații civice și a unor instituții ale statului, cunoașterea proiectelor și a tipurilor de activitate ale acestora;
- colaborarea cu organizații civice, participarea în structurile de decizie ale clasei și ale școlii.

Strategiile de lucru propuse trebuie să țină seama de experiența elevilor la această vârstă și să permită valorizarea pozitivă a acestei experiențe.

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. În perspectiva unui demers educațional centrat pe competențe, se recomandă utilizarea cu preponderență a evaluării continue, formative. Alături de formele și instrumentele clasice de evaluare, recomandăm utilizarea unor forme și instrumente complementare, cum sunt: proiectul, portofoliul, autoevaluarea, evaluarea în perechi, observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor.

Procesul de evaluare va pune accent pe:

- corelarea directă a rezultatelor evaluate cu competențele specifice vizate de programa școlară;
- valorizarea rezultatelor învățării prin raportarea la progresul școlar al fiecărui elev;
- recunoașterea, la nivelul evaluării, a experiențelor de învățare și a competențelor dobândite în contexte non-formale sau informale;
- utilizarea unor metode variate de comunicare a rezultatelor școlare.

CLASA A VIII-A

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI²

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Utilizarea corectă și adecvată a conceptelor cu conținut civic în diferite contexte</p> <p>2.1. Analizarea unor concepte și valori specifice societății democratice</p> <p>2.2. Explicarea principalelor tipuri de raporturi existente între cetățeni și autorități</p> <p>3.1. Rezolvarea în echipă a unor sarcini de lucru prin utilizarea capacităților empatică în diferite situații civice</p> <p>4.1. Manifestarea inițiativei în rezolvarea unor probleme ale grupurilor din care face parte și ale comunității locale</p> <p>5.1. Participarea civică în situații în care este nevoie de acțiune socială</p>	<p>1. Autoritatea</p> <ul style="list-style-type: none"> • Autoritate și ierarhie • <i>*Autoritatea în spațiul privat și în spațiul public</i> • Raporturi între cetățeni și autorități: de conducere, de subordonare, respectarea autorității, respectarea cetățenilor, controlul autorității de către cetățeni, cooperarea cetățeni-autorități (cooperarea dintre societatea civilă și stat) • <i>*Consecințe ale lipsei sau ale excesului de autoritate</i>
<p>1.2. Identificarea unor forme de libertate</p> <p>2.3. Explicarea raportului dintre libertate și respectarea legilor</p> <p>5.2. Participarea cetățenească cu asumarea responsabilității pentru consecințele acțiunilor realizate</p>	<p>2. Libertatea și responsabilitatea</p> <ul style="list-style-type: none"> • Libertate personală, libertate politică și libertate economică • Libertatea și respectarea legilor; limite ale libertății; <i>*delincvența juvenilă</i> • Participarea cetățenească și responsabilitatea; decizie, acțiune și asumarea consecințelor acestora
<p>1.3. Identificarea unor forme de dreptate și de egalitate</p> <p>2.4. Compararea formelor și a situațiilor de manifestare a dreptății și a nedreptății</p> <p>2.5. Caracterizarea relațiilor existente între dreptate și egalitate în diferite contexte</p> <p>2.6. Explicarea modului în care acționează justiția pentru a apăra și îndeplini dreptatea</p> <p>3.2. Analizarea, în echipe de lucru, a unor situații de manifestare a nedreptății și de nerespectare a egalității de șanse sau a egalității în fața legii</p>	<p>3. Dreptatea și egalitatea</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dreptatea. Forme și situații de manifestare a nedreptății • <i>*Tipuri de dreptate (distributivă, procedurală, corectivă sau reparatorie)</i> • Justiția ca instituție de apărare și de îndeplinire a dreptății • Egalitatea. Egalitatea șanselor, egalitatea în fața legii; problema corupției • <i>*Tipuri de egalitate, ca deziderat (politică, juridică, economică: problema sărăciei și a bogăției)</i> • <i>*Egalitate, diferență și competiție într-o societate democratică</i> • <i>*Rolul statului și al societății civile în realizarea dreptății și a egalității</i>
<p>1.4. Identificarea formelor de proprietate existente în cadrul economiei de piață</p> <p>2.7. Compararea formelor de proprietate specifice economiei de piață</p> <p>4.2. Corelarea dreptului la proprietate cu responsabilitățile asociate acestui drept</p> <p>4.3. Manifestarea respectului față de proprietate</p>	<p>4. Proprietatea</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dreptul la proprietate; calitatea de proprietar; încălcarea dreptului la proprietate • Proprietatea publică, proprietatea privată și economia de piață • <i>*Economia de piață și democrația în România</i>

² Unitățile de conținut marcate cu asterisc (*) și corp de literă italic nu fac parte din programa de trunchi comun. Ele vor fi valorificate în curriculumul la decizia școlii, în situația în care se optează pentru curriculum extins.

Competențe specifice	Conținuturi
1.5. Identificarea formelor de manifestare a patriotismului 2.8. Caracterizarea patriotismului în condițiile integrării europene 4.4. Argumentarea complexității identității unei persoane pe baza apartenenței la diferite tipuri de comunitate	5. Patriotismul <ul style="list-style-type: none"> • Complexitatea identității personale în prezent: identități multiple (familială, regională/locală și națională, națională și europeană etc.) • Ce este patriotismul, cum se manifestă? • Patriotismul și integrarea europeană • *Alterări ale patriotismului: xenofobia, șovinismul, demagogia

VALORI ȘI ATITUDINI

Competențele generale și specifice care trebuie formate prin procesul de predare-învățare a disciplinei *Cultură civică* au la bază și promovează următoarele valori și atitudini:

- respect față de demnitatea și drepturile omului, față de Constituție și legi
- toleranță și respect față de persoane și grupuri care susțin valori, opinii și credințe diferite
- încredere în sine și în ceilalți
- disponibilitate pentru dialog, relaționare pozitivă cu ceilalți și cooperare
- asumarea responsabilității faptelor personale și a responsabilităților cetățenești
- gândire critică și flexibilă
- egalitate în fața legii – respectarea legii
- libertate de expresie, a opiniilor, libertatea de conștiință
- implicare civică în viața comunității
- cetățenie activă

SUGESTII METODOLOGICE

Programa școlară pentru clasa a VIII-a este un instrument de lucru care se adresează profesorilor care predau disciplina *Cultură civică*, fiind concepută în așa fel încât să le permită:

- să-și orienteze propria activitate înspre formarea la elevi a competențelor specifice domeniului;
- să-și manifeste creativitatea și să-și adecveze demersurile didactice la particularitățile elevilor cu care lucrează.

Sugestiile metodologice au în vedere modul de organizare a activității didactice în vederea formării la elevi a competențelor formulate în programa școlară.

Valorizarea competențelor-cheie și asigurarea transferabilității acestora la nivelul diferitelor activități (școlare și extrașcolare), considerarea elevului ca subiect al activității instructiv-educative și orientarea acestuia spre formarea competențelor specifice, accentuarea caracterului practic-aplicativ al disciplinei presupun respectarea unor exigențe ale învățării durabile, printre care:

- utilizarea unor strategii didactice care să pună accent pe: construcția progresivă a cunoștințelor și consolidarea continuă a capacităților; flexibilitatea abordărilor și parcursul diferențiat; cultivarea capacității elevului de a se autoevalua, a spiritului reflexiv și autoexigenței; coerență și abordări inter-și transdisciplinare;
- utilizarea unor metode active, care contribuie la dezvoltarea capacității de comunicare, de manifestare a spiritului critic, tolerant, deschis și creativ, la crearea aceluia cadru educațional care încurajează interacțiunea socială pozitivă, motivația intrinsecă, angajarea elevului în procesul de învățare și de dobândire a competențelor de participare activă în spațiul social (de exemplu, învățarea prin descoperire, învățarea problematizată, învățarea prin cooperare, studiul de caz, simularea, jocul de rol bazat pe empatie, comentariul de text);
- învățarea prin acțiune (experiențială), realizarea unor activități bazate pe sarcini concrete;
- utilizarea unor strategii didactice care să permită alternarea formelor de activitate (individuală, pe perechi și în grupuri mici);
- exersarea lucrului în echipă, a îndeplinirii unor roluri specifice în grupuri de lucru, a cooperării cu persoane diferite în realizarea unei sarcini de lucru;
- utilizarea, în activitatea didactică, a calculatorului ca mijloc modern de instruire, care să permită subordonarea utilizării tehnologiei informației și a comunicațiilor, în vederea desfășurării unor lecții interactive, atractive;
- realizarea unor activități tip proiect (de exemplu, *project citizen*, *proiecte în beneficiul comunității*), care necesită lucru în echipă și prin care elevii să fie implicați în exerciții de luare a deciziei, de propunere a unor strategii de rezolvare a unor probleme ale colectivului de apartenență, ale școlii sau ale comunității.

Actuala programă școlară valorifică exemplele de activități de învățare din programa anterioară (elaborată după modelul centrat pe obiective), oferind astfel cadrelor didactice un sprijin concret în elaborarea strategiilor de predare, care să permită trecerea reală de la centrarea pe conținuturi, la centrarea pe experiențe de învățare. Astfel, potrivit specificului competențelor care trebuie formate, activitățile de învățare pot include:

- activități de lămurire a înțelesului cuvintelor (alcătuirea de liste de cuvinte, căutarea explicațiilor în glosare, dicționare);
- exerciții de completare a unui text, de continuare a unui text, de comentare, de rezumare etc.;
- exerciții de argumentare;
- dezbaterile unor cazuri mediatizate de încălcarea drepturilor omului;
- dezbateri pe o anumită temă în legătură cu un subiect controversat;
- activități de negociere, de luare a deciziei, de alegere a liderului etc.;
- simularea unei situații conflictuale și rezolvarea conflictului;
- exerciții care necesită exprimarea părerilor, a convingerilor, a sentimentelor personale;
- discutarea unor cazuri reale sau imaginare de conflicte valorice;
- construirea unor strategii de rezolvare a conflictelor valorice;
- invitarea unor reprezentanți ai puterii sau ai organizațiilor civice în cadrul activităților din clasă;
- vizitarea unor organizații civice și a unor instituții ale statului, cunoașterea proiectelor și a tipurilor de activitate ale acestora;
- exerciții de identificare și de analiză a unor situații în care este nevoie de acțiune socială;
- activități de influențare a deciziei publice (campanii de scrisori prin mass-media);
- colaborarea cu organizații civice, participarea în structurile de decizie ale clasei și ale școlii.

Strategiile de lucru propuse trebuie să țină seama de experiența elevilor la această vârstă și să permită valorizarea pozitivă a acesteia.

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. În perspectiva unui demers educațional centrat pe competențe, se recomandă utilizarea cu preponderență a evaluării continue, formative. Alături de formele și instrumentele clasice de evaluare, recomandăm utilizarea unor forme și instrumente complementare, cum sunt: proiectul, portofoliul, autoevaluarea, evaluarea în perechi, observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor. Procesul de evaluare va pune accent pe:

- corelarea directă a rezultatelor evaluate cu competențele specifice vizate de programa școlară;
- valorizarea rezultatelor învățării prin raportarea la progresul școlar al fiecărui elev;
- recunoașterea, la nivelul evaluării, a experiențelor de învățare și a competențelor dobândite în contexte non-formale sau informale;
- utilizarea unor metode variate de comunicare a rezultatelor școlare.